

ACC. NR. 3181

27

Landskap: Kalmar Län

Upptecknat av: D G Pettersson

Härad: Söneråre

Adress: Sillhövda Kalmsjö

Socken: Hassmo

Berättat av Johan Mörström

Uppteckningsår: 1931

Född år 1852 i Reinsholm

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

1

Uppteckningen rör sig om ensamt bäryväsen,

Som alltid berättelser byder om jättar, så vet man ju att dessa väsen alltid hade sina bostäder i bäry, denna berättelsen är uti detta fallett andra lin, män i självtigen är det helt naturligt, var det icke de maliva bäryen det här blir fråga om, det finnes många sorters bäry, sådana bäry som finnes mycket stora som uti, och sådana som ligger övar varandra och som bildar och gömmar rediga kammrar och bostäder under sig, det var sådana bäry som jättarna hade upprätt till sina boplatser under jordytan.

Skriv endast på denna sida!

Jättar.

VINDRE TILLFÖRLITLIGT

även större bäryväsen och tjänstgjöra som bestad ⁴⁸
för yättarna och deras hustror, yättarna var fördöms-
sköld i sin helhet ett enastående och ensamt bäry ³¹⁸¹
väsen som icke hade någon beröring med andra s. h.
bäryväsen, som uti vanliga fall kunde bo och uppe-
hålla sig var som häst uti grottor, hållar, och sko-
gar, dät är här fråga om yätten tip top, som hade ^{yättens}
sin boplats uti yärbäry i rinhaley område på
dän tid då ännu icke någon bestämd ägare fanns
till de stora områden mer än yällen tip top, och hans
hustru pluna, som alltid berättat är om yättarna
som är för gammalt väl hänt, så var de alltid myc-
kelt lata och ville icke utföra något arbete själva
så var dät också med yätten yätten tip, han endast
låg inne i sin bäryhamnad och sov, han måste ha
sej en broftig dräng som kunde och ville utföra
dät arbete som kunde tjäna till yättens och hans
hustrus uppehälle, vilkett han också gjorde, —

MINNRE TILLFÖRLITLIGT
MUNDS OCH PÅMÄNSAKEN

han städde sig en stor och kraftig yngling som
tyände till både gättars, och tralls ledvadsätt och
var t. o. m. färdigen med sin själv såsom sin bästa
vän, denne dräng kom uti gätten tips tyänt, för en
län av en haffe guldmünt för ätt, det första ~~namn~~
drängen skulle göra var att fälla skogen till en
stad näml. ett mäktigt stort omfång, drängen skulle
ha det hela på ahord på en vicka, vad han kunde
hinna med det på kortare tid var han fri för det
övriga, gättens hustru pluna skulle bära mat till
den drängen under tiden, han kom pontligt varje
dag och drängen låg allt jämt och endast såv uti
skogen, pluna talade om dätta för sin man, och
dänne gick själv med mat sista dagen ahordett
gäld, nu var det gättens avsicht att göra sig
fri från denne late drängen, så i stället för
mat hade gätten uti vredesmod tagett med sig.

ÄRE TILLFÖRLITLIGT

SÄNDRE TILFÖRLITLIGT

en slägga på tio punds vikt för att döda drängen
 med, då sade drängen till yätten, vad skall jag ha
 där för lilla lemsaken till? då sade yätten att han
 skulle slå ihäl den late drängen med därför att
 han icke hade gjort något under hela vichan,
 ja det var en usel sak till att tillintetyöra mig
 med, män nu skall vi intet tala om något så-
 dant, för det är ju icke så brätt vi skall nog
 fälla römlen till kvällen skall jag få se, jag
 vill bedya jag sätta sig ned här och vänta en
 stund medan jag gör efter min ryxa, vi skall det
 snart vara färdigt, när nu drängen hade hämtat
 sin ryxa tog arbetet sin början, yätten tip top
 såg nu ett handratal små svarta göbbor som var
 i fart med att fälla römlen så att träden hoppade
 av sina stöbeor och slog till marken uti mass-
 vis, och drängen stod på samma plats och endast befallde. —

nu vart gännen tip färbräckt och tog till flykten
och sprang allt vad han orkade, hemhammen smög
han sig in uti sin sävhammare och bad sin hustru
att han skulle bjuda drängen en skäppa guldmynt
om han ville lemna platsen och avläsa sig så
fort han kom hem till bärget. ty tip vägrade icke
ha en dräng som var honom så myckelt övertäles
så gännen tip talade om denna händelse för sin
hustru pluna, vart även hon rädd för drängen
ty hon tänkte på att han hade sladratt för gännen
och var nu uti stor ångest över drängens ankomst
sedför att han hade framplimang med dän lede
spälv, män han var nu tvungen till att taga emot
honam, så nu orodstiden var slut infan drängen
sig för att redogöra för sitt arbete och för att få
nya ordar uti sitt arbete, män nu monde han
icke på tala med gännen ty han låg och såv.

82

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

3181

6

SMINDRE TILLFÖRLITLIGT

dätra antledett ville icke drängen gå med på ty han
 ville underhandla med gättesfar självr om dän saken, så
 att gättesnan fick icke drängen till att lämna sin
 släts och avläsna sig, han åt sin brödsbröd och gick
 till sängs uti sin sänghammare som vanligt, då dät
 kom fram på natten kom gätten in till drängen
 uti sbernad av satan själv, ty pluna hade varit
 gätten till top bevärlig till att bläda ut gätten med
 behashin, swans och horn i panna, dätta hade gjort för
 att skrämma drängen på flykten mitt på natten
 män drängen som även var gift och hade hustru
 som bodde ett gott stycke därifrån, och var mycket
 kiod och elak mot sin man, som bland allmänheten
 kallades för satans modor för sin elaka hirdhet,
 så trodde drängen att dät var farbror satan som
 kallade på honom här uti sin sänghammare mitt
 uti mörka natten, drängen ropade an honom och

3181

7

MINNRE TILLFÖRLITLIGT

frågade rim dån intoäddande var som hem och störde
 honom mitt på natten, jag är dyvälen som hammar
 för att hämta dig så vitt du icke övargivar dånna plats
 och flyr hem till din hustru som väntade på honom,
 yasin är det du så hem närmare för jag skaka lakele
 med dig ty vi är ju i släkt, jag är nämligen gift
 med din moder, och är följaktligen din fosterfarfar
 som du talar med, varför jag endast vill bedja dig
 vara härlig så framt du vill behålla din plats, anners
 hammar jag att sätta dig ur din tjänst, och efter som
 jag då måste vara din stöfader måste jag hava mak-
 ten övar dig, här du då förhållning och giv dig ye-
 nast i väg annars skall jag sätta fart på dig, den
 uthäddde gätten tog yernast till strätten och flögde
 lals övar huvud ut från drängen och hans bärhamma-
 re, in till sin plura och berättade allt som försig-
 hammet under sitt besök hos drängen uti bärhammarer,

få morgonen ville drängen ovillhvarligen träffa sin
 kusbande gätlefar, nog var dätta tveksamt men han
 kunde icke nu undantraga sig längre, nu wiste han
 få lemna drängen tilltröde till sitt rum, dät war icke
 fråga om någon öwänskap från drängen sida, ty drän-
 gen hade listat ut att han skulle kupa gätter ännu
 mera, drängen ville ingä på ett nytt beord med
 gätten, och gättarna war uti allmänhet mycket damma
 och hade icke någon förmåga till att beräkna eller be-
 döm wane sig arbeten eller inkomstar för än efteråt
 och dät wiste drängen som nu lade fram sina förslag
 för gätten, och dät handlade om att drängen ville ha
 den öwarskamna länen en kappe guldmünt, samt
 en skäppa guldmünt som pluna hade läwatt honom
 om han ville wolta från sin plats hos gätten, och
 ytterligare ville han bli kompanjon med gätten
 om där nyfälda rötten, så fick han göra den uti

MINRE TILFÖRLITLIGT

ordning efter gängbart skick, samt att drängen skulle
 göra allt arbetet, och att yätten skulle släppa till sä-
 desfrödet två är på stråck, samt att grödan skulle skif-
 tas så att drängen fick taga dät som blev under yor-
 den första året, och dät som blev i van yorden andra
 året, dätta gick yätten med på med stor belåtenhet,
 och på dessa villkor skulle drängen avstå från sin
 plats, nu vore de övarens och drängens yorde röpslen i
 ordning, och då vären kom skulle röpslen brännas och
 därefter fröet, dät skulle sättas potates som yätten släp-
 till efter övarens kommande, drängen yorde icke något
 vid potatessätningen, han hade de samma tydnastean-
 dar till dätta arbete som han hade då röpslen påldes,
 och allt arbetet var övarens på en kort stund
 även dätta fick yätten se på, han tog genast till
 flykten och försvar inuti sin bäghammare och
 vågade sig icke ut därifrån under hela sommaren.

SÄNDRE TILLFÖRLITLIGT

3181

10

ANDRE TILLFÖRLITLIGT

mån då hästen kom måste jätten ut för att laga sin rätt
 av grödan från röstan, och fick sin del efter ärensbrann-
 melsen drängen och jätten imellan, och nu blev det så att
 jätten fick hjälpa på sin lott och drängen all potates
 för sin del, jätten förstod nu att han hade blivit be-
 dragen av drängen, ty jätten hade aldrig någon and-
 vändning för potatshjälporna, och på denna grund för-
 ordade jätten med drängen att han ville gå med på
 att jätten måtte få på sin lott det som blev under
 yarden av den grödan som kom att bli till näst-
 kammande år, detta var redan bestämt vid årdets
 uppyräelse, mån för säkerhet ville jätten förnya den
 nya bestämmelse, vilkett drängen gick med på med
 nöje, efter potatens upptagning på hästen såddes
 säg, där skulle jätten till och släppa till och drän-
 gen skulle utföra arbetet som vanligt, och han
 satte åter sina tjänsteänder i gång med sädden

som äter var färdig på endast några få minuter, nu var det jätten som ätar sig förbida tiden till näst-hömmande kött, när då rågen var färdig till avmåling tog drängen råg och kalm, och jätten fikade nu det som var nere i yarden, "moga", potter som ärenshornmett var, dessa rågrötter fikade jätten taga upp själv, ifall han kunde ha rågen användning för dam, nu såg jätten att han vart bedragen för andra gången, och jätten blev utan både potatis och råg och därtill allt arbete som han hade följt där för att han icke hade vågatt vara ute för den trollkonstige drängen och han små svarta tjänstena som alltid uträttade hans arbete, jätten druckade nu att komma till en uppjövelse med drängen så att han kunde bli honom fri för alltid, han bydde drängen ytterligare en skäppa guldmünt om han ville taga sin tillflykt långt utom jätterns område, nu var drängen en rik man så han stötade hos jätten